

Editorial

Se împlinesc 30 de ani de la căderea regimului comunist. Au fost schimbate atunci toate reperele vieții oamenilor, între care cel mai reprezentativ pentru sensul revoluției, reinstaurarea drepturilor omului drept principiu fondator al noii societăți. Principiul a prins viață greu, întâmpinând sistematic piedici, dar acestea nu au putut bloca alinierea României la standardele unei democrații europene. Cum Ziua drepturilor omului (10 decembrie) este sărbătorită în luna revoluției române, coincidența ne-a motivat, acum, la 30 de ani de la revoluție, să publicăm un număr special al *NRDO*.

Noua Revistă de Drepturile Omului s-a născut pe urma unui trecut greu și plin de învățăminte. Trimestrialul *NRDO* este continuatorul *Revistei Române de Drepturile Omului*, apărută în anul 1993 și publicată până în anul 2005 sub egida Asociației pentru Apărarea Drepturilor Omului în România - Comitetul Helsinki. *Revista Română...* avea ca redactoare-șefă pe Renate Weber și același director cu al actualului *NRDO*. Înființată imediat în 1990, APADOR-CH includea câțiva cunoscuți disidenți – Doina Cornea, Radu Filipescu -, oameni care nu așteptaseră revoluția pentru a milita în afirmarea drepturilor omului în România. Prima ei mare investigație, asupra aducerii minerilor în București pentru anihilarea opoziției la Frontul Salvării Naționale, a fost făcută împreună cu Grupul pentru Dialog Social și cu sprijinul lui Mihnea Berindei, atunci reprezentantul Ligii pentru Apărarea Drepturilor Omului în România cu sediul la Paris. *Raportul privind evenimentele din 13-15 iunie 1990*, publicat în volum și apoi în serial în revista 22 a devenit o referință pentru înțelegerea celui mai grav atac la adresa democrației din perioada postdecembristă. A fost o investigație laborioasă, în care „tehnicitățile” dreptului au intrat în dialog cu bazele lui etice și politice. *Noua Revistă de Drepturile Omului* reflectă acel ethos al originilor.

„Originile” se recunosc în conținutul numărului special elaborat la trecerea a 30 de ani de la revoluția din decembrie. Un *Laudatio* însoțește „premiul NRDO pentru merite excepționale în promovarea dreptății” acordat în acest an - prin excepție, *post-mortem* -, lui Mihnea Berindei, Între anii 1977-1989, istoricul Mihnea Berindei, personalitate a exilului democratic, a avut o activitate remarcabilă în documentarea încălcării drepturilor omului în România și aducerea acestor practici în atenția opiniei publice internaționale. Mihnea Berindei a susținut, cu devoțiune, lupta celor care s-au opus regimului Ceaușescu, iar după revoluție, și-a continuat eforturile pentru întemeierea unei României democratice.

Publicăm versiunea în limba română a Raportului Voyame, piesă fundamentală a condamnării internaționale a regimului Ceaușescu la sfârșitul anilor 1980. Într-o analiză din anul 2003, scriitorul Romulus Rusan aprecia documentul drept, „una din cele mai critice analize asupra regimului comunist de la acea oră” și „un studiu deosebit de aplicat despre societatea românească din anii '80” care merită „să facă parte din orice bibliografie de istorie recentă”. Reluăm Introducerea lui Romulus Rusan la Raport și pentru a reîntâlni gândirea unui literat cu o neobosită sensibilitate la suferința umană.

O a doua secțiune, dedicată lui Mihnea Berindei cuprinde 5 texte. Primul, „România lui Ceaușescu: un naufragiu planificat” a fost publicat în franceză în primăvara anului 1989 și reluat de revista 22, în română, în anul 1998. Apreciem acest studiu drept cea mai convingătoare sinteză care s-a scris „la cald” asupra societății românești devastată de regimul Ceaușescu. Al doilea text, privind relațiile româno-maghiare, publicat în 1988 în revista *Dialog*, probează implicarea lui Mihnea Berindei în reconcilierea celor două comunități. Intuiția acestui deschizător de drumuri avea să fie confirmată în întregime de cele întâmplate după revoluție. Se adaugă primul interviu acordat de istoricul Berindei în România, la începutul lunii ianuarie 1990, incluzând informații despre activitatea Ligii pentru Apărarea Drepturilor Omului în România și planurile privind transferul Ligii la București. Două texte puse în oglindă, unul scris de Mihnea Berindei în onoarea lui Kanji Tsushima, celălalt, al lui Kanji Tsushima, la moartea istoricului, vorbesc despre capacitatea prieteniei de a întări virtuțile umane.

A treia secțiune, ultima, a adunat câteva documente ale acțiunilor de disidență ale episcopului László Tőkés. Selecția este motivată de faptul că acum 30 de ani, rezistența lui László Tőkés împreună cu solidarizarea unor maghiari și români în jurul pastorului a aprins revoluția din decembrie. Publicăm Scrisoarea deschisă adresată de László Tőkés participanților la evenimentul de la Sopron (Ungaria, granița cu Austria) din iulie 1989, care a prefigurat căderea zidului Berlinului; Interviul dat emisiunii *Panorama* de la Budapesta, difuzat la 24 iulie 1989; Apelul adresat Sinodului Bisericii Reformate din R.S.R referitor la programul de sistematizare a satelor. din 6 septembrie 1988, inițiat de pastorii Molnár János și László Tőkés, adresat Sinodului Bisericii Reformate, prin care semnatarii protestau față de programul de sistematizare a satelor.

Primele două texte au apărut numai în limba maghiară, neajungând în ochii opiniei publice românești. Ni s-a părut relevantă publicarea lor și pentru că importanța personalitate a Revoluției Române este hărățită de decenii chiar de către ofițeri de securitate care hotărau pe vremuri acțiunile represive împotriva sa. În luna noiembrie a.c., încă o instanță de judecată i-a achitat pe fostul loțiitor al șefului Direcției contraspionaj din Departamentul Securității Statului, Filip Teodorescu, și pe complici (Ioan Talpeș și Mihai Gâdea), de gravele și evidentele lor calomnii. Această anomalie, alături de altele (exonerarea Securității în rechizitoriul celor vinovați pentru victimele Revoluției, achitarea – nedefinitivă - a ofițerilor de securitate responsabili pentru uciderea lui Gheorghe Ursu) umbresc celebrarea celor 30 de ani de la eliberarea de comunism.